

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

УТВЪРЖДАВАМ.....

НАЙДЕН ТОДОРОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

СТАТУТ
НА
НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА
„ЖИВИ ЧОВЕШКИ СЪКРОВИЩА – БЪЛГАРИЯ“

1. 1. НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА „ЖИВИ ЧОВЕШКИ СЪКРОВИЩА – БЪЛГАРИЯ“

Съдържание:

I. Въведение.....	
II. Цели на Националната система.....	
III. Национална представителна листа на елементи на нематериалното културно наследство.....	
3.1. Процедура.....	
3.2. Критерии за номинация.....	
3.3. Критерии за оценка на кандидатурите.....	
3.4. Типов формуляр на кандидатура.....	
IV. Национална листа на нематериалното културно наследство, нуждасщо се от спешни мерки за опазване (Спешна листа)	
4.1. Процедура.....	
4.2. Критерии за номинация.....	
4.3. Критерии за оценка на кандидатурите.....	
4.4. Типов формуляр на кандидатура.....	
V. Национален регистър на програми, проекти и дейности, които най-добре отразяват принципите и целите на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство (Регистър на добрите практики)	
5.1. Процедура.....	
5.2. Критерии за номинация.....	
5.3. Критерии за оценка на кандидатурите.....	
5.4. Типов формуляр на кандидатура.....	
VI. Приложения към типовия формуляр на кандидатура за двете листи и регистъра	
6.1. <i>Приложение № 1. Декларация за предоставяне на изпълнителски права (индивидуален изпълнител)</i>	
6.2. <i>Приложение № 2. Декларация за предоставяне на изпълнителски права (групов изпълнител)</i>	
6.3. <i>Приложение № 3. Декларация за предоставяне на авторски и сродни права (индивидуален автор)</i>	
6.4. <i>Приложение № 4. Декларация за предоставяне на авторски и сродни права (авторски колектив)</i>	

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Националната система „Живи човешки съкровища – България“ е едната от основните културни политики на Република България за опазване на нематериалното културно наследство. Тя е неразривно свързана с другата основна културна политика на страната – Националният регистър на нематериалното културно наследство. Системата и Регистърът са инструменти на държавата, които се реализират чрез Министерство на културата и с експертното участие на учени от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките. Чрез Регистъра и Националната система се разпознават културни дейности и умения (елементи), които имат роля при идентификационните процеси. Като инструменти на държавата те осигуряват по-широка видимост на елементите; подкрепя на носителите (при необходимост и възможност); стимулират предаването на уменията на следващите поколения (трансмисия) с оглед на тяхното съхранение и пълноценно участие в живота на хората.

Националната система „Живи човешки съкровища – България“ заема наименованието си от съществуващи в света практики на опазване на нематериалното културно наследство, без да ги следва дословно. Тя представлява специално разработен, адаптиран за българските условия вариант на културни политики и дейности на ЮНЕСКО, насочени към опазването на нематериалното културно наследство на международно равнище и реализирани като следствие от приетата през 2003 г. от международната организация Конвенция за опазване на нематериалното културно наследство (Конвенция 2003).

Прилагането на Националната система „Живи човешки съкровища – България“, по аналог със световната практика, води до изграждането на три национални листи: Национална представителна листа на елементи на нематериалното културно наследство; Национална листа на нематериалното културно наследство, нуждаеща се от спешни мерки за опазване (Спешна листа); Национален регистър на програми, проекти и дейности, които най-добре отразяват принципите и целите на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство (Регистър на добрите практики).

II. ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА

Прилагането на Националната система „Живи човешки съкровища – България“ цели:

- 2.1. съхраняване на важни за България и нейната култура дейности и умения на общности, групи и отделни лица, съгласно Конвенция 2003;
- 2.2. тяхната трансмисия – опазване на съществуващи знания и умения в областта на нематериалното културно наследство и насърчаване на носителите на нематериалното културно наследство да ги предават на следващите поколения чрез неформално и формално образование;
- 2.3. осигуряване на тяхната видимост чрез публично признание на национално и международно равнище;

- 2.4. създаване и системно погълване на единен архив от документи за нематериалното културно наследство в Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките;
- 2.5. формиране и системно актуализиране на данните и познанието за елементите на нематериалното културно наследство на територията на Република България;
- 2.6. изграждане на Национална представителна листа на елементи на нематериалното културно наследство; Национална листа на нематериалното културно наследство, нуждаещо се от спешни мерки за опазване (Спешна листа); Национален регистър на програми, проекти и дейности, които най-добре отразяват принципите и целите на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство (Регистър на добрите практики).

III. НАЦИОНАЛНА ПРЕДСТАВИТЕЛНА ЛИСТА НА ЕЛЕМЕНТИ НА НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

3.1. Процедура

- 3.1.1. Номинациите за вписване в Националната представителна листа се провеждат веднъж на две години на два етапа: областен (съгласно административното деление на страната) и национален.
- 3.1.2. Стартирането на процедурата се обявява от Министерството на културата. На електронната му страница се публикуват документите за кандидатстване и сроковете за провеждане на съответната сесия.
- 3.1.3. Право на номинации имат народните читалища, общински, регионални и държавни музеи и юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на нематериалното културно наследство. Кандидатурите са съпътствани от съответна документация (типов формуляр и посочените в него други материали). Една институция има право да предлага само една кандидатура на сесия. Предложенията се събират в областните администрации като датата, до която следва да бъдат предоставени, се определя за всяка конкретна сесия, обявена от министъра на културата.
- 3.1.4. Кандидатурите следва да отговарят на посочените по-долу критерии за номинация.
- 3.1.5. Постъпилите кандидатури от областта се разглеждат и селектират от експертни комисии, назначени със заповед на областния управител, които включват експерт от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките, представител на регионалния музей (ИЕФЕМ – БАН), краевед и/или други местни специалисти, работещи в сферата на нематериалното културно наследство. Тези комисии осъществяват първична селекция на кандидатурите и предлагат по една кандидатура от област за националната селекция.

- 3.1.6. След областната селекция, всички постъпили документи се изпращат за съхранение в Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките (НЦНKH при ИЕФЕМ – БАН). С писмо на областните управители, в Министерството на културата постъпват протоколите на комисиите и документите на излъчените за селекция на национално ниво кандидатури.
- 3.1.7. Избраните след първичната селекция елементи се представят на официалната страница на Министерството на културата и на страниците на съответните областни администрации.
- 3.1.8. Национална комисия, която включва специалисти от основните сфери на проявление на НКН, назначена със заповед на министъра на културата, обсъжда областните кандидатури и прави аргументирано предложение до Националния съвет по нематериално културно наследство към министъра на културата за вписване на селектираните кандидатури в Националната представителна листа на елементи на нематериалното културно наследство.
- 3.1.9. Националният съвет по нематериално културно наследство се запознава със становището на националната комисия и приложената документация и предлага на министъра да бъдат вписани (или не) селектираните кандидатури.
- 3.1.10. Кандидатурите се одобряват със заповед на министъра на културата и се обявяват официално на електронната страница на Министерството на културата в 3-дневен срок от одобряването им.
- 3.1.11. На одобрените кандидати по реда на т. 3.1.9 се издава удостоверение за вписване в Националната представителна листа на елементи на нематериалното културно наследство и носителите, съобразно условията, получават парично отличие.
- 3.1.12. На всеки две години вписаните в Националната представителна листа елементи на нематериалното културно наследство попълват онлайн анкетна карта за актуалното състояние на елемента на сайта на Националния регистър на нематериалното културно наследство (Министерство на културата).
- 3.1.13. Трудът на експертите се заплаща от държавния бюджет (Министерство на културата).

3.2. Критерии за номинация

- 3.2.1 Предлагащите за вписване дейности/умения (елементи) трябва да са от сферите на проявление на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България:
- устни традиции и форми на изразяване, в т.ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство;
 - изпълнителски изкуства;
 - социални обичаи, обреди и празнични събития;

- знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
 - знания и умения, свързани с традиционните занаяти.
- 3.2.2 Предлагащите кандидатури могат да представят повече от една сфера на нематериалното културно наследство.
- 3.2.3 Представеният в кандидатурата елемент следва да е предаван от поколение на поколение, да е жизнен и да се практикува в настоящето.
- 3.2.4 Предлагащата кандидатура трябва да представя дейности и умения, които общността разпознава като значими за себе си.
- 3.2.5 Предлагащите за вписване дейности/умения (елементи) могат да бъдат практикувани от индивидуални или групови носители, от дадена общност, от повече от една общност (от различни селища, от отделни етнически, религиозни и/или други общности/групи и др.).
- 3.2.6 Препоръчително е те да са дейности или умения, които не следват форми и механизми на изява, типични за професионалните изкуства.
- 3.2.7 Кандидатурите следва да са плод на изразено свободно съгласие и загриженост за съхранението на уменията/знанията от страна на общността или групата и да са изготвени в тясно сътрудничество с носителите.

3.3. Критерии за оценка на кандидатурите

3.3.1. Формални критерии – пълнота на документите

- а) типов формуляр (на електронен и хартиен носител);
- б) филм, подготвен специално за кандидатурата, представящ в пълнота актуалното състояние на дейността/умението (елемента). Филмът да бъде с времетраене от 5 до 10 минути и във формат MP4;
- в) снимки на електронен и/или хартиен носител (до 15 броя);
- г) подкрепящо писмо от кмета на общината;
- д) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов) на предлаганата дейност/умение (елемент), доказващо неоспоримо съгласие с цялата документация по кандидатурата;
- е) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов), разрешаващо разпространяването на документацията по кандидатурата с научна, образователна и популяризаторска цел;
- ж) типова декларация (индивидуална/групова) за безвъзмездно предоставяне на изпълнителски права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 1, Приложение № 2);
- з) типова декларация (индивидуална/колективна) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 3, Приложение № 4);

- и) при установяване на непопълнени части от типовия формуляр, неяснота във формулировки, липса на документи, ще бъде поискана допълнително необходимата информация, която трябва да бъде депозирана в указан срок.

3.3.2. Съдържателни критерии:

- а) кандидатурите представят знания и умения (елементи) от сферите на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България;
- б) при оценката на кандидатурите предимство имат тези, при които дейността/умението е усвоено в среда, максимално близка до семейната/неформалната и без влияния от професионалните изкуства;
- в) кандидатурите трябва да представят типични за предлагащата общност дейности/умения (елементи), които отговарят на следните критерии:
 - уседналоост на дейността/умението (елемента) в съответната общност;
 - жизненост и устойчивост;
 - трансмисия/приемственост и готовност за предаването им на следващите поколения;
 - съпричастност/принадлежност на личността/групата към нематериалното културно наследство.

3.4. Типов формуляр на кандидатура

Формулярът се попълва в свободен текст възможно най-пълно.

1. Идентификация:

- а) населено място, община, административна област (при повече населени места моля избройте ги);

Тук изпишете името на населеното място, общината и административната област, където се практикува дейността/умението (елементът) по кандидатурата. При повече населени места, в които се практикува, моля дайте пълната информация за всички.

- б) наименование на дейността/умението (елемента) (при наличие на местен/диалектен вариант посочете и него);

Дайте наименованието според Националния регистър на нематериалното културно наследство (Сфери на проявление на НКН, Национална номенклатура на дейностите или Регионална номенклатура на дейностите на съответната административна област). Посочете и наименованието, с което е известна дейността/умението (елементът) в общността. При повече от едно наименование дайте и тях.

- в) име и координати на индивидуалния или групов носител на предлаганата дейност/умение (елемент), които са участвали в подготовката на кандидатурата;

След името на индивидуалния носител посочете телефон, пощенски и електронен адрес. При групов носител изпишете наименованието на групата и дайте данни за нейния ръководител или оторизирано лице – име, телефон, пощенски и електронен адрес.

- г) име и координати на институцията, която подава кандидатурата (при повече от една моля посочете данни за всяка от тях);

След името/имената на институцията/ите дайте телефон, пощенски и електронен адрес за контакт.

- д) име и координати на лицето/лицата, попълващи формуляра.

След името/имената на попълващия/ите формуляра посочете телефон, пощенски и електронен адрес.

2. Описание на предлаганата дейност/умение (елемент):

- а) опишете подробно дейността/умението (елемента) така, че да бъде представена/о по най-добрия начин пред читатели, които не са запознати с нея/него. Дайте информация кой, кога, къде, как и с какво практикува дейността/умението (елемента), с която се кандидатства; опишете какъв е резултатът от дейността/умението – предмети, обредни вещи, текстове, песни, танци и/или друго;

Информацията, която трябва да бъде представена тук, се отнася не за миналото, а за практикуването/изпълнението на дейността/умението (елемента) днес. В свободен текст възможно най-пълно опишете актуалната ситуация: кой е носител на знанието/умението и/или кой изпълнява/практикува дейността; какво се знае, прави, изработва или изпълнява (опишете за кои конкретни знания за природата и вселената, за селскостопанските и кулинарните технологии, за лечителските практики става дума; посочете репертоара при музикални, песенни и танцови изпълнения и разказване; предметите, които се изработват при занаятите и домашните дейности); кога се изпълнява/практикува (като време през годината, обвързаност с празници – календарни, семейни, селищни и др.); къде (в какво пространство – дом, читалище, работилница, навън в селището, на някоя местност извън селището и др.); как (опишете подробно процеса на изпълнение или изработване); с какво (инструменти, атрибути и обредни вещи, които се използват) се практикува дейността/умението (елементът).

- б) отбележете в квадратчетата (може повече от едно) към кои сфери на нематериалното културно наследство може да бъде отнесена кандидатурата. Ако поставите отметка в квадратчето „друго“, посочете в скоби какво имате предвид:

- ☐ устни традиции и форми на изразяване, в т.ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство
- ☐ изпълнителски изкуства;
- ☐ социални обичаи, обреди и празнични събития;
- ☐ знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
- ☐ знания и умения, свързани с традиционните занаяти;

☐ други.

Преди да маркирате квадратчето за съответната сфера на НКН, вижте какво включва всяка една от тях в менюто „Сфери на нематериалното културно наследство“ на сайта „Регистър на нематериалното културно наследство“, за да представите възможно най-пълно дейността/умението (елемента), с която/който кандидатствате.

- в) посочете къде освен в отбелязаното в т. 1 а) населено място е разпространена дейността/умението (елементът), с която се кандидатства (селище, група селища, регион/и);

Тук дайте информация за географската разпространеност, която Ви е известна, на дейността/умението (елемента) – къде освен във Вашето населено място се практикува/изпълнява.

- г) посочете за коя общност, група или отделни лица е характерно практикуването на дейността/умението (елемент), с която се кандидатства;

Тук посочете дали дейността/умението (елементът) се практикува от цялото селище, от отделни етнически, религиозни и/или други общности/групи (назовете ги), или от индивидуални носители.

- д) посочете какво е мястото на дейността/умението (елемента) в живота (всекидневен, празничен, обреден) на общността и значението ѝ за нейната култура и идентичност?

Тук опишете какво е отношението на общността (селищна, етническа, религиозна, професионална или др.) към дейността/умението (елемента) и колко значима е тя за нея.

- е) съществуват ли данни откога предлаганата дейност/умение (елемент) се практикува в населеното място? Прекъсвана ли е традицията на практикуване и кога? Възстановявана ли е и кога?

Тук дайте възможно най-пълна информация за дейността/умението (елемента) в миналото – откога се практикува в общността; ако е имало прекъсване, посочете кога и поради какви причини (ако са ви известни) е станало; при наличие на възстановяване също опишете кога се е случило, кой го е иницирал и защо.

- ж) дайте списък на носителите на предлаганата дейност/умение (елемент), представени в кандидатурата, с данни за: година и място на раждане, образование, професия/занятие, както и конкретното умение, с което всеки един участва в кандидатурата;

- з) от кого и как е научена предлаганата дейност/умение (елемент)? Дайте данни за всеки един участник в кандидатурата;

Целта тук е да се получи информация за различните начини на предаване и усвояване на дейността/умението (елемента) – в семейна среда от майка, баща, баба, дядо или др.; в работилницата – от роднини, от други майстори; в читалището – от носители на умението, от ръководители на групата; в училището, музея и др.

и) предава ли се предлаганата дейност/умение (елемент) на следващите поколения?

Тук посочете от кого, на кого и как се предават знанията и уменията за практикуването на дейността/умението (елемента).

й) застрашена ли е предлаганата дейност/умение (елемент) от изчезване?

Ако предлаганата дейност/умение (елемент) е застрашена от изчезване, опишете конкретните фактори, които оказват влияние, като например икономическо или технологично развитие; променящи се климатични условия или замърсяване; развитие на туризма; намаляване или нарастване на броя на хората в дадената общност; липса на интерес от страна на общността или на отделни нейни представители – по-младото поколение или др. Може да посочете и други причини, ако има.

3. Мотивация за кандидатурата:

Посочете защо е избрана предлаганата дейност/умение (елемент) и защо тя е важна за общността, селището и региона. На кои от съдържателните критерии за оценка в Статута на Националната система „Живи човешки съкровища – България“ отговаря кандидатурата.

Опишете защо точно тази дейност/умение (елемент) е избрана и с какво тя е значима за общността. При посочването на съдържателните критерии, на които отговаря кандидатурата, дайте кратка обосновка за всеки един.

4. Мерки за опазване на предлаганата дейност/умение (елемент):

А. Минали и настоящи усилия за опазване на дейността/умението (елемента):

- а) посочете какви мерки и от кого (местната общност; културна институция – читалище, музей; местна власт; носители и др.) са били предприемани досега за опазване на дейността/умението (елемента), с която се кандидатства – документиране, обучение, популяризиране и др.;
- б) посочете, ако дейността/умението (елементът) са били проучвани от фолклористи, етнографи, краеведи и др. (приложете библиография и/или информация за архивните материали);
- в) посочете, ако са правени аудио- и видеозаписи в медии и др. (дайте възможно най-пълни данни);
- г) ако има участия във фестивали, изложби, конкурси, събори и др., приложете списък с възможно най-пълни данни.

Б. Бъдещи мерки за опазване на дейността/умението (елемента):

- а) опишете какви мерки планирате да осъществите, за да опазите жизнеността на дейността/умението (елемента);

Избройте конкретните мерки, които ще реализирате, за да подпомогнете практикуването на дейността/умението (елемента); да гарантирате предаването на знанията и уменията на

следващите поколения; да документирате дейността/умението (елемента), да я/го популяризирате и др.

- б) посочете как общността (селищна, на носителите на дейността/умението и др.) ще участва в планирането и прилагането на мерките за опазване на дейността/умението (елемента);

Опишете как възнамерявате да включите общността в реализирането на мерките за опазване на дейността/умението (елемента).

- в) посочете лица и институции, отговорни за опазването на предлаганата дейност/умение (елемент) сега и в бъдеще, и които ще могат да подават информация на държавата при поискване.

След името/имената на лицата и институциите дайте координатите им – телефон, пощенски и електронен адрес.

5. Необходими документи за прилагане към този формуляр:

- а) филм, подготвен специално за кандидатурата, представящ в пълнота актуалното състояние на дейността/умението (елемента). Филмът да бъде с времетраене от 5 до 10 минути и във формат MP4;

Филмът трябва да представя съдържателната част на кандидатурата, дадена в т. 2 на настоящия формуляр (например репертоар, технология на изработване, мястото на дейността/умението (елемента) в живота на общността, предаване на знанията и уменията, социализация и др.). Тук посочете времетраенето на приложения филм, както и заглавието, ако има такова.

- б) снимки на електронен и/или хартиен носител (до 15 броя);

Снимките трябва да показват актуалното състояние на дейността/умението (елемента). Добре е да се приложат и архивни снимки, показващи дейността/умението (елемента) в миналото. Всяка снимка трябва да бъде придружена от опис (какво изобразява, година на заснемане и др. възможно най-пълни данни). Тук посочете колко снимки прилагате.

- в) подкрепящо писмо от кмета на общината (при подаване на кандидатурата от повече населени места моля приложете писма от кметовете на съответните общини)

Писмото трябва да показва съгласие с подадената кандидатура и нейното съдържание, както и готовност за подкрепа на мерките за опазване. Тук изпишете от кого (име, длъжност, община) е/са писмото/писмата.

- г) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов) на предлаганата дейност/умение (елемент), доказващо неоспоримо съгласие с цялата документация по кандидатурата;

От писмото трябва да се разбира, че носителят (индивидуален/групов) е запознат с цялата документация и е съгласен с нейното съдържание. Тук напишете името на индивидуалния носител или на групата, подписали писмото.

- д) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов), разрешаващо разпространяването на документацията по кандидатурата с научна, образователна и популяризаторска цел;

От писмото трябва да се разбира, че носителят (индивидуален/групов) е съгласен цялата документация на кандидатурата да може да се разпространява и използва с научна, образователна и популяризаторска цел. Тук напишете името на индивидуалния носител или на групата, подписали писмото.

- е) типова декларация (индивидуална/групова) за безвъзмездно предоставяне на изпълнителски права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 1, Приложение № 2).

В зависимост от това какъв е носителят – индивидуален или групов, попълнете съответната декларация по образец, приложена в края на Статута. Тук посочете коя точно декларация – Приложение № 1 или Приложение № 2, прилагате и от кого е подписана.

- ж) типова декларация (индивидуална/колективна) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 3, Приложение № 4);

Този тип декларация се попълва от авторите на филма и авторите на снимките, ако са известни. Тук посочете коя точно декларация – Приложение № 3 или Приложение № 4, прилагате и от кого е подписана.

Пълната документация се предава на хартиен и електронен носител.

IV. НАЦИОНАЛНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО, НУЖДАЕЩО СЕ ОТ СПЕШНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ (СПЕШНА ЛИСТА)

4.1. Процедура

- 4.1.1. Аргументирани предложения за вписване на застрашени елементи могат да се правят текущо, при необходимост.
- 4.1.2. Предложения за вписване могат да правят общности, групи и отделни лица, свързани с елемента, Националният център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българската академия на науките (НЦНКН при ИЕФЕМ – БАН), научни институции, музеи и читалища, юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на НКН, административни структури в областта на културата.
- 4.1.3. Предложенията постъпват в Министерството на културата.
- 4.1.4. Със заповед на министъра на културата се определя комисия от трима експерти, работещи в съответната сфера, по предложение на Експертния съвет по НКН при ИЕФЕМ – БАН, която в едноседмичен срок оценява постъпилото предложение и подготвя доклад, като предлага действие (вписване/ не вписване), което да бъде предприето. Членовете на комисията получават възнаграждение за участието си в нея, освен ако в закон е предвидено друго.
- 4.1.5. Националният съвет по нематериално културно наследство при министъра на културата (НС НКН) разглежда доклада и излиза с предложение до министъра на културата, който съответно вписва или не вписва предложения елемент. Заседания на НС НКН за разглеждане на предложения за вписване се правят два пъти в годината, съобразно постъпилите кандидатури.
- 4.1.6. При необходимост НС НКН може да определи супер рецензент с оглед взимането на окончателно решение.
- 4.1.7. Копие от постъпилите по процедурата документи се изпраща за съхранение в НЦНКН при ИЕФЕМ – БАН.
- 4.1.8. Министерството на културата проследява и спомага изпълнението на плана за преодоляване на заплахите, застрашаващи жизнеността на дейността/умението (елемента), заложен в документите на кандидатурата (т. 4, раздел Б от типовия формуляр). След едногодишен период вносителят представя отчет за неговото изпълнение.

4.2. Критерии за номинация

- 4.2.1. Предлагащите за вписване дейности/умения (елементи) трябва да са от сферите на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България:

- устни традиции и форми на изразяване, в т. ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство;
 - изпълнителски изкуства;
 - социални обичаи, обреди и празнични събития;
 - знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
 - знания и умения, свързани с традиционните занаяти.
- 4.2.2. Предлаганите за вписване дейности/умения (елементи) могат да принадлежат към повече от една сфера на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България.
- 4.2.3. Предлаганите за вписване дейности/умения (елементи) трябва да са значими за общността и да се предават от поколения.
- 4.2.4. Предлаганите за вписване дейности/умения (елементи) трябва да имат спешна нужда от мерки за опазване, тъй като тяхната жизненост е в риск, независимо от усилията на засегнатата общност, група или индивид, които ги практикуват.
- 4.2.5. Предлаганите за вписване дейности/умения (елементи) могат да бъдат практикувани от индивидуални или групови носители, от дадена общност, от повече от една общност (от различни селища, от отделни етнически, религиозни и/или други общности/групи и др.).
- 4.2.6. Препоръчително е предлаганите за вписване дейности/умения (елементи) да не следват форми и механизми на изява, типични за професионалните изкуства.
- 4.2.7. Очаква се кандидатурата да е номинирана и изготвена с възможно най-широко участие на общността, групата или индивида, носител/и на дейността/умението (елемента), за които се кандидатства.
- 4.2.8. Номинациите за вписване на дейности/умения (елементи) следва да са плод на изразено съгласие и загриженост за съхранението им от страна на техните носители – общности, групи и отделни лица.
- 4.3. Критерии за оценка на кандидатурите**
- 4.3.1. Формални критерии – пълнота на документите**
- а) типов формуляр (на електронен и хартиен носител);
 - б) филм, подготвен специално за кандидатурата, представящ в пълнота актуалното състояние на дейността/умението (елемента). Филмът да бъде с времетраене от 5 до 10 минути и във формат MP4;
 - в) снимки на електронен и/или хартиен носител (до 15 броя);
 - г) подкрепящо писмо от кмета на съответната община;

- д) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов) на предлаганата дейност/умение (елемент), доказващо неоспоримо съгласие с цялата документация по кандидатурата;
- е) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов), разрешаващо разпространяването на документацията по кандидатурата с научна, образователна и популяризаторска цел;
- ж) типова декларация (индивидуална/групова) за безвъзмездно предоставяне на изпълнителски права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 1, Приложение № 2);
- з) типова декларация (индивидуална/колективна) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 3, Приложение № 4);
- и) писма, удостоверяващи съгласие за участие на институциите, включени в плана за преодоляване на заплахите, застрашаващи жизнеността на дейността/умението (елемента);
- й) при установяване на непопълнени части от типовия формуляр, неяснота във формулировки, липса на документи, ще бъде поискана допълнително необходимата информация, която трябва да бъде депозирана в указан срок.

4.3.2. Съдържателни критерии:

- а) дейностите/уменията (елементите) трябва да принадлежат към сферите на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България;
- б) при оценката на кандидатурите предимство имат тези, при които дейността/умението (елементът) са усвоени в среда, максимално близка до семейната/неформалната и без влияния от професионалните изкуства;
- в) кандидатурите трябва да представят типични за предлагащата общност дейности/умения (елементи), които отговарят на следните критерии:
 - уседналост в съответната общност;
 - повишена степен на застрашеност;
 - проявени минали и настоящи усилия за опазване;
 - бъдещи мерки и конкретен план за преодоляване на заплахите, застрашаващи жизнеността на дейността/умението (елемента);
 - съпричастност/принадлежност на личността/групата/общността към дейността/умението (елемента) и към нематериалното културно наследство като цяло.

4.4. Типов формуляр на кандидатура

Формулярът се попълва в свободен текст възможно най-пълно.

1. Идентификация:

- а) населено място, община, административна област (при повече населени места моля избройте ги);

Тук изпишете името на населеното място, общината и административната област, където се практикува дейността/умението (елементът) по кандидатурата. При повече населени места, които се практикува, моля дайте пълната информация за всички.

- б) наименование на дейността/умението (елемента) (при наличие на местен/диалектен вариант посочете и него);

Дайте наименованието според Националния регистър на нематериалното културно наследство (Сфери на проявление на НКН, Национална номенклатура на дейностите, или Регионална номенклатура на дейностите на съответната административна област). Посочете и наименованието, с което е известна дейността/умението (елементът) в общността. При повече от едно наименование дайте и тях.

- в) име и координати на индивидуалния или групов носител на предлаганата дейност/умение (елемент), които са участвали в подготовката на кандидатурата;

След името на индивидуалния носител посочете телефон, пощенски и електронен адрес. При групов носител изпишете наименованието на групата и дайте данни за нейния ръководител или оторизирано лице – име, телефон, пощенски и електронен адрес.

- г) име и координати на институцията, която подава кандидатурата (при повече от една моля посочете данни за всяка от тях);

След името/имената на институцията/ите дайте телефон, пощенски и електронен адрес за контакт.

- д) име и координати на лицето/лицата, попълващи формуляра.

След името/имената на попълващия/ите формуляра посочете телефон, пощенски и електронен адрес.

2. Описание на предлаганата дейност/умение (елемент):

- а) опишете подробно дейността/умението (елемента) така, че да бъде представена/о по най-добрия начин пред читатели, които не са запознати с нея/него. Дайте информация кой, кога, къде, как и с какво практикува дейността/умението (елемента), с която се кандидатства; опишете какъв е резултатът от дейността/умението – предмети, обредни вещи, текстове, песни, танци и/или друго;

Информацията, която трябва да бъде представена тук, се отнася не за миналото, а за практикуването/изпълнението на дейността/умението (елемента) днес. В свободен текст възможно най-пълно опишете актуалната ситуация: кой е носител на знанието/умението и/или кой изпълнява/практикува дейността; какво се знае, прави, изработва или изпълнява (опишете за кои конкретни знания за природата и вселената, за селскостопанските и кулинарните технологии, за лечителските практики става дума; посочете репертоара при

музикални, песенни и танцови изпълнения и разказване; предметите, които се изработват при занаятите и домашните дейности); кога се изпълнява/практикува (като време през годината, обвързаност с празници – календарни, семейни, селищни и др.); къде (в какво пространство – дом, читалище, работилница, навън в селището, на някоя местност извън селището и др.); как (опишете подробно процеса на изпълнение или изработване); с какво (инструменти, атрибути и обредни вещи, които се използват) се практикува дейността/умението (елементът).

б) отбележете в квадратчетата (може повече от едно) към кои сфери на нематериалното културно наследство може да бъде отнесена кандидатурата. Ако поставите отметка в квадратчето „друго“, посочете в скоби какво имате предвид:

- ☐ устни традиции и форми на изразяване, в т.ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство
- ☐ изпълнителски изкуства;
- ☐ социални обичаи, обреди и празненства;
- ☐ знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
- ☐ знания и умения, свързани с традиционните занаяти;
- ☐ други.

Преди да маркирате квадратчето за съответната сфера на НКН, вижте какво включва всяка една от тях в менюто „Сфери на нематериалното културно наследство“ на сайта „Регистър на нематериалното културно наследство“, за да представите възможно най-пълно дейността/умението (елемента), с която/който кандидатствате.

в) посочете къде освен в отбелязаното в т. 1 а) населено място е разпространена дейността/умението (елементът), с която се кандидатства (селище, група селища, регион/и);

Тук дайте информация за географската разпространеност, която Ви е известна, на дейността/умението (елемента) – къде освен във Вашето населено място се практикува/изпълнява.

г) посочете за коя общност, група или отделни лица е характерно практикуването на дейността/умението (елемент), с която се кандидатства;

Тук посочете дали дейността/умението (елементът) се практикува от цялото селище, от отделни етнически, религиозни и/или други общности/групи (назовете ги), или от индивидуални носители.

д) посочете какво е мястото на дейността/умението (елемента) в живота (всекидневен, празничен, обреден) на общността и значението ѝ за нейната култура и идентичност?

Тук опишете какво е отношението на общността (селищна, етническа, религиозна, професионална или др.) към дейността/умението (елемента) и колко значима е тя за нея.

- е) съществуват ли данни откога предлаганата дейност/умение (елемент) се практикува в населеното място? Прекъсвана ли е традицията на практикуване и кога? Възстановявана ли е и кога?

Тук дайте възможно най-пълна информация за дейността/умението (елемента) в миналото – откога се практикува в общността; ако е имало прекъсване, посочете кога и поради какви причини (ако са ви известни) е станало; при наличие на възстановяване също опишете кога се е случило, кой го е инициирал и защо.

- ж) дайте списък на носителите на предлаганата дейност/умение (елемент), представени в кандидатурата, с данни за: година и място на раждане, образование, професия/занятие, както и конкретното умение, с което всеки един участва в кандидатурата;

- з) от кого и как е научена предлаганата дейност/умение (елемент)? Дайте данни за всеки един участник в кандидатурата;

Целта тук е да се получи информация за различните начини на предаване и усвояване на дейността/умението (елемента) – в семейна среда от майка, баща, баба, дядо или др.; в работилницата – от роднини, от други майстори; в читалището – от носители на умението, от ръководители на групата; в училището, музея и др.

- и) предава ли се днес предлаганата дейност/умение (елемент) на следващите поколения?

Тук посочете от кого, на кого и как се предават знанията и уменията за практикуването на дейността/умението (елемента).

3. Необходимост от спешни мерки за опазване:

- а) в каква степен е застрашена предлаганата дейност/умение (елемент) и какво е застрашено – практикуването и/или предаването на следващите поколения?

Обосновете застрашеността и/или перспективата да бъде застрашена дейността/умението (елемента). Опишете сегашното състояние на жизненост, честотата и степента на нейното/неговото практикуване, колко души го практикуват, начините на предаване на следващите поколения, неговата устойчивост. Обяснете защо точно с тази дейност/умение от културата на населеното място сте избрали да кандидатствате като застрашена.

- б) посочете причините, застрашаващи практикуването на дейността/умението (елемента);

Опишете конкретните заплахи, които възпрепятстват практикуването/изпълнението на елемента, като например икономическо или технологично развитие; променящи се климатични условия или замърсяване; развитие на туризма; намаляване или нарастване на броя на хората в общността; липса на интерес от страна на общността или на отделни нейни представители или др. Може да посочете и други причини, ако има. Имайте предвид, че описаните заплахи трябва да са пряко свързани с конкретната дейност/умение (елемент), с която се кандидатства, а не да са общи фактори, които са приложими за всеки един елемент на нематериалното наследство.

- в) опишете проблемите, свързани с обучението и предаването на следващите поколения на знанията и уменията, нужни за поддържане на жизнеността на дейността/умението (елемента).

Изложете трудностите, които срещате, като например: липса на възрастни носители на знанието и уменията, които да го предават на по-младите; липса на желание у по-възрастните да обучават; нежелание у по-младите да усвоят съответната дейност/знание (елемент); липса на млади хора в общността или др.

4. Мерки за опазване на предлаганата дейност/умение (елемент):

А. Минали и настоящи усилия за опазване на дейността/умението (елемента):

- а) посочете какви мерки и от кого (местната общност; културна институция – читалище, музей; местна власт; носители и др.) са били предприемани досега за опазване на дейността/умението (елемента), с която се кандидатства – документиране, обучение, популяризиране и др.;
- б) посочете, ако дейността/умението (елементът) са били проучвани от фолклористи, етнографи, краеведи и др. (приложете библиография и/или информация за архивните материали);
- в) посочете, ако са правени аудио- и видеозаписи в медии и др. (дайте възможно най-пълни данни);
- г) ако има участия във фестивали, изложби, конкурси, събори и др., приложете списък с възможно най-пълни данни.

Б. Бъдещи мерки за опазване на дейността/умението (елемента):

- а) опишете какви мерки планирате да осъществите, за да опазите жизнеността на дейността/умението (елемента);

Избройте конкретните мерки, които ще реализирате, за да подпомогнете практикуването на дейността/умението (елемента); да гарантирате предаването на знанията и уменията на следващите поколения; да документирате дейността/умението (елемента), да я/го популяризирате и др.

- б) посочете как общността (селищна, на носителите на дейността/умението и др.) ще участва в планирането и прилагането на мерките за опазване на дейността/умението (елемента);

Опишете как възнамерявате да включите общността в реализирането на мерките за опазване на дейността/умението (елемента).

- в) представете три годишен план на мерките за преодоляване на заплахите, застрашаващи жизнеността на дейността/умението (елемента), с посочване на конкретните дейности, участници и отговорници;

Планът трябва да бъде осъществим и да съдържа конкретни мерки и дейности, насочени към преодоляване на идентифицираните по-горе специфични за елемента заплахи. Дейностите

трябва да бъдат описани в тяхната последователност, да бъдат посочени участници, отговорници, срокове.

- г) приложете подробен бюджет, който ще гарантира изпълнението на планираните дейности, като посочите наличните ресурси, възможни финансиращи източници, както и средствата, които очаквате като помощ от държавата;

Бюджетът трябва да бъде адекватен на планираните дейности и да спомогне за подобряване на жизнеността на дейността/умението (елемента).

- д) посочете лица и институции, отговорни за опазването на предлаганата дейност/умение (елемент) сега и в бъдеще, и които ще могат да подават информация на държавата при поискване.

След името/имената на лицата и институциите дайте координатите им – телефон, пощенски и електронен адрес.

5. Необходими документи за прилагане към този формуляр:

- а) филм, подготвен специално за кандидатурата, представящ в пълнота актуалното състояние на дейността/умението (елемента). Филмът да бъде с времетраене от 5 до 10 минути и във формат MP4;

Филмът трябва да представя съдържателната част на кандидатурата, дадена в т. 2 на настоящия формуляр (например репертоар, технология на изработване, мястото на дейността/умението (елемента) в живота на общността, предаване на знанията и уменията, социализация и др.). Тук посочете времетраенето на приложения филм, както и заглавието, ако има такова.

- б) снимки на електронен и/или хартиен носител (до 15 броя);

Снимките трябва да показват актуалното състояние на дейността/умението (елемента). Добре е да се приложат и архивни снимки, показващи дейността/умението (елемента) в миналото. Всяка снимка трябва да бъде придружена от опис (какво изобразява, година на заснемане и др. възможно най-пълни данни). Тук посочете колко снимки прилагате.

- в) подкрепящо писмо от кмета на общината (при подаване на кандидатурата от повече населени места моля приложете писма от кметовете на съответните общини).

Писмото трябва да показва съгласие с подадената кандидатура и нейното съдържание, както и готовност за подкрепа на плана за защита. Тук изпишете от кого (име, длъжност, община) е/са писмото/писмата.

- г) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов) на предлаганата дейност/умение (елемент), доказващо неоспоримо съгласие с цялата документация по кандидатурата;

От писмото трябва да се разбира, че носителят (индивидуален/групов) е запознат с цялата документация и е съгласен с нейното съдържание. Тук напишете името на индивидуалния носител или на групата, подписали писмото.

- д) писмо, подписано от носителя (индивидуален/групов), разрешаващо разпространяването на документацията по кандидатурата с научна, образователна и популяризаторска цел;

От писмото трябва да се разбира, че носителят (индивидуален/групов) е съгласен цялата документация на кандидатурата да може да се разпространява и използва с научна, образователна и популяризаторска цел. Тук напишете името на индивидуалния носител или на групата, подписали писмото.

- е) типова декларация (индивидуална/групова) за безвъзмездно предоставяне на изпълнителски права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 1, Приложение № 2).

В зависимост от това какъв е носителят – индивидуален или групов, попълнете съответната декларация по образец, приложена към настоящия формуляр. Тук посочете коя точно декларация – Приложение № 1 или Приложение № 2, прилагате и от кого е подписана.

- ж) типова декларация (индивидуална/колективна) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 3, Приложение № 4);

Този тип декларация се попълва от авторите на филма и авторите на снимките, ако са известни. Тук посочете коя точно декларация – Приложение № 3 или Приложение № 4, прилагате и от кого е подписана.

- з) писма, удостоверяващи съгласие за участие на институциите, включени в плана за преодоляване на заплахите, застрашаващи жизнеността на дейността/умението (елемента).

В писмата ясно трябва да бъде заявено съгласието на съответната институция с конкретните дейности, които тя трябва да реализира съгласно плана за защита на елемента. Тук изпишете от кои институции, прилагате писма.

Пълната документация се предава на хартиен и електронен носител.

V. НАЦИОНАЛЕН РЕГИСТЪР НА ПРОГРАМИ, ПРОЕКТИ И ДЕЙНОСТИ, КОИТО НАЙ-ДОБРЕ ОТРАЗЯВАТ ПРИНЦИПИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА КОНВЕНЦИЯТА НА ЮНЕСКО ЗА ОПАЗВАНЕ НА НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО (РЕГИСТЪР НА ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ)

5.1. Процедура

- 5.1.1. Аргументирани предложения за вписване могат да се правят текущо.
- 5.1.2. Предложения за вписване могат да правят общности, групи и отделни лица, свързани с елемента, НЦНКН при ИЕФЕМ – БАН, научни институции, музеи и читалища, юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на НКН, административни структури в областта на културата.
- 5.1.3. Предложенията постъпват в Министерството на културата, където със заповед на министъра на културата се съставя тричленна комисия, която да оцени предложението. В комисията участва и учен от Експертния съвет по НКН при ИЕФЕМ – БАН. Членовете на комисията получават възнаграждение за участието си в нея, освен ако в закон е предвидено друго.
- 5.1.4. Решението на комисията се разглежда на заседание на НС НКН.
- 5.1.5. НС НКН излиза с предложение до министъра на културата, който съответно вписва или не вписва предложената практика. Заседания на НС НКН за разглеждане на предложения за вписване се правят два пъти в годината, съобразно постъпилите кандидатури.
- 5.1.6. При необходимост НС НКН може да определи супер рецензент с оглед взимането на окончателно решение.
- 5.1.7. Постъпилите по процедурата документи се изпращат за съхранение в НЦНКН при ИЕФЕМ – БАН.
- 5.1.8. Министерството на културата проследява и спомага реализирането на програмата, проекта или дейността.
- 5.1.9. Ежегодно вносителите на вписаните в Регистъра на добрите практики елементи представят отчет, като попълват онлайн анкетна карта за актуалното състояние на програмата, проекта или дейността на интернет страницата на Регистъра на нематериалното културно наследство в Министерство на културата.

5.2. Критерии за номинация

- 5.2.1. Предлагащите програми, проекти и дейности трябва да отразяват принципите и целите на Конвенция 2003.
- 5.2.2. Предлагащите програми, проекти и дейности трябва да целят осигуряване опазването на нематериалното културно наследство съгласно чл. 2.3 на Конвенция 2003, който гласи: „‘Опазване’ означава прилагането на мерки за осигуряване на жизнена

трайност на нематериалното културно наследство, включително неговата идентификация, документиране, изследване, съхраняване, развитие, експлоатация, популяризиране и предаване, предимно чрез формалното и неформалното образование, а така също и възраждане на различните аспекти на това наследство“.

5.2.3. Предлагащите програми, проекти и дейности, които най-добре отразяват принципите и целите на Конвенцията, трябва да са свързани с поне една (може и повече) от сферите на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България:

- устни традиции и форми на изразяване, в т. ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство;
- изпълнителски изкуства;
- социални обичаи, обреди и празнични събития;
- знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
- знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

5.2.4. Предлагащите програми, проекти и дейности могат да бъдат национални, регионални, локални в зависимост от разпространението и предприетите мерки.

5.2.5. Предлагащите програми, проекти и дейности могат да бъдат завършени или да са в процес на реализация към момента на подаване на предложението/кандидатурата.

5.2.6. Предлагащите програми, проекти или дейности трябва да целят зачитане на нематериалното културно наследство на съответните общности, групи и отделни лица.

5.2.7. Предлагащите програми, проекти или дейности трябва да са съпричастни към значението на нематериалното културно наследство на другите общности и към взаимно признаване на неговата важност и др.

5.3. Критерии за оценка на кандидатурите

5.3.1. Формални критерии – пълнота на документите:

- а) типов формуляр (на електронен и хартиен носител);
- б) филм, подготвен специално за кандидатурата, представящ в пълнота актуалното състояние на дейността/ уменията (елемента). Филмът да бъде с времетраене от 5 до 10 минути и във формат MP4;
- в) снимки на електронен и/или хартиен носител (до 15 броя);
- г) подкрепящо писмо от кмета на общината (при подаване на кандидатурата от повече населени места моля приложете писма от кметовете на съответните общини);
- д) писмо/а, доказващо съгласието с цялата документация по кандидатурата на общността, групата или отделните лица, чието нематериално културно наследство е обект на програмата, проекта или дейността;

- е) писмо/а, разрешаващо разпространяването на документацията по кандидатурата с научна, образователна и популяризаторска цел;
- ж) писмо/а, удостоверяващо готовността за сътрудничество при разпространението на най-добрите практики за опазване на нематериалното културно наследство, ако програмата, проектът или дейността бъдат избрани;
- з) типова декларация (индивидуална/групова) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 1, Приложение № 2);
- и) типова декларация (индивидуална/колективна) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 3, Приложение № 4);
- й) при установяване на непълнени части от типовия формуляр, неяснота във формулировки, липса на документи, ще бъде поискана необходимата информация, която трябва да бъде депозирана в указан срок.

5.3.2. Съдържателни критерии:

- а) кандидатурите трябва да представят програми, проекти и дейности за опазване на нематериалното културно наследство, които най-добре отразяват принципите и целите на Конвенция 2003;
- б) предлаганите за вписване програми, проекти и дейности за опазване на нематериалното културно наследство трябва да се отнасят към поне една (може и повече) от сферите на нематериалното културно наследство, съгласно Националния регистър на нематериалното културно наследство на Република България:
 - устни традиции и форми на изразяване, в т. ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство;
 - изпълнителски изкуства;
 - социални обичаи, обреди и празнични събития;
 - знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
 - знания и умения, свързани с традиционните занаяти.
- в) да координират усилията по опазването на НКН на локално, регионално и/или национално ниво;
- г) да допринасят за жизнеспособността на съответното нематериално културно наследство;
- д) да се изпълняват или да са били изпълнявани с участието на общността/групата;
- е) да са в съответствие с културните политики на страната в областта на културното наследство и да служат като локален, регионален или национален модел;
- з) да включват опит, който подлежи на оценка по отношение на тяхната резултатност и ефективност във времето.

5.4. Типов формуляр на кандидатура

Формулярът се попълва в свободен текст възможно най-пълно.

1. Идентификация:

- а) населено място, община, административна област (при повече населени места моля изберете ги);

Тук изпишете името на населеното място, общината и административната област, където се практикува дейността/умението (елементът) по кандидатурата. При повече населени места, в които се практикува, моля дайте пълната информация за всички.

- б) официално наименование на програмата, проекта или дейността, за която се кандидатства (при наличие на друго популярно наименование моля отбележете и него);

Под официално се разбира наименованието според Статут или друг програмен документ. При съществуването на повече от едно популярни имена дайте всички.

- в) географски обхват на програмата, проекта или дейността – локален, регионален, национален, международен;

При определянето на обхвата може използвате повече от едно определения, например локален с международно участие, национален с международно участие и др. При определянето на обхвата дайте и допълнителни сведения, ако той е регионален или международен – кой регион обхваща, кои държави са представени и т.н.

- г) географско разпространение на програмата, проекта или дейността (посочете моля конкретните места – селища, области, държави, където се е реализирала или се реализира програмата, проекта или дейността);

При изписването на конкретните места посочете и съответните дейности и/или събития, които са се осъществили там.

- д) отбележете дали програмата, проектът или дейността са приключили, или са в процес на реализация

Моля посочете конкретните времеви параметри на програмата, проекта, дейността.

- е) посочете кои общности, групи или отделни лица са заинтересовани от реализирането на програмата, проекта или дейността (дайте моля техните наименования – официални и/или местни);

Тук може да посочите повече от една общност (локална, регионална, международна; религиозна, етническа, професионална и др.), за които реализирането на програмата, проекта или дейността е важна за опазване на тяхното нематериално културно наследство.

- ж) отбележете в квадратчетата (може повече от едно) кои сфери на нематериалното културно наследство са обхванати от програмата, проекта или дейността. Ако поставите отметка в квадратчето „друго“, посочете в скоби какво имате предвид:

- ☐ устни традиции и форми на изразяване, в т. ч. и езика в качеството му на носител на изразяване на нематериалното културно наследство
- ☐ изпълнителски изкуства;
- ☐ социални обичаи, обреди и празнични събития;
- ☐ знания и обичаи, отнасящи се до природата и вселената;
- ☐ знания и умения, свързани с традиционните занаяти;
- ☐ други.

Преди да маркирате квадратчето за съответната сфера на НКН, вижте какво включва всяка една от тях в менюто „Сфери на нематериалното културно наследство“ на сайта „Регистър на нематериалното културно наследство“, за да представите възможно най-пълно програмата, проекта или дейността, за която кандидатствате.

- з) име и координати на институцията, която подава кандидатурата (при повече институции моля посочете данни за всяка от тях):

След името/имената на институцията/ите дайте телефон, пощенски и електронен адрес за контакт.

- и) име и координати на лицето/лицата, попълващи формуляра.

След името/имената на попълващия/ите формуляра посочете телефон, пощенски и електронен адрес.

2. Описание на предлаганата програма, проект или дейност:

Тук трябва да опишете програмата, проекта или дейността така, че да стане ясно как тя/той и нейните/неговите основни компоненти осигурява опазването на нематериалното културно наследство съгласно чл. 2.3 на Конвенцията, който гласи: „‘Опазване’ означава прилагането на мерки за осигуряване на жизнена трайност на нематериалното културно наследство, включително неговата идентификация, документиране, изследване, съхраняване, развитие, експлоатация, популяризиране и предаване, предимно чрез формалното и неформалното образование, а така също и възраждане на различните аспекти на това наследство“.

Опишете кои мерки за опазване на нематериалното културно наследство са залегнали в програмата, проекта или дейността; как и кога те са реализирани или се реализират.

- а) опишете контекста, в който е създадена програмата, проектът или дейността – посочете причините, породили нейното/неговото изработване; каква необходимост от опазване на нематериално културно наследство е била установена и от кого; кой и как е определил приоритетите на опазване. Посочете основните цели на програмата, проекта или дейността;

Моля дайте отговор на всеки един от поставените въпроси.

б) опишете конкретните мерки за опазване на нематериалното културно наследство, които програмата, проектът или дейността включва, като посочите защо точно те са приети; отбележете, ако са използвани иновативни методи или подходи (моля посочете какви);

в) посочете организациите/институциите (наименование, адрес), които са ангажирани с реализирането на програмата, проекта или дейността, като отбележете техните отговорности; при възможност дайте имената на конкретните хора, които участват в управлението на програмата, проекта или дейността на местно ниво:

Име на организацията:

Име и длъжност на човека за контакт:

Адрес:

Телефон:

Електронен адрес:

Други важни сведения:

За всяка отделна организация/институция, както и за всеки неин представител, изпишете исканите данни.

г) посочете, ако програмата, проектът или дейността са спомогнали за координиране на усилията на организации/институции от различни селища, области, региони, държави за опазване на нематериалното културно наследство;

Опишете как точно е спомогнала, с кого се е осъществила координацията и др.

д) посочете кои цели и принципи на Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство са залегнали при създаването и реализирането на програмата, проекта или дейността:

- опазване на нематериалното културно наследство;
- зачитане на нематериалното културно наследство на съответните общности, групи и отделни лица;
- съпричастност към значението на нематериалното културно наследство на другите общности и взаимно признаване на неговата важност и др.

При посочването (може и повече от едно) дайте и кратка аргументация.

е) опишете как програмата, проектът или дейността са допринесли и се очаква да допринесат за повишаване на жизнеността на наследството;

Моля посочете конкретни примери за повишаване на жизнеността на нематериалното наследство, което е в основата на програмата, проекта или дейността.

ж) опишете как общността, групата или отделни лица са участвали в планирането и изпълнението на програмата, проекта или дейността;

При участието на повече от една общност, група или лица, дайте информация за всички.

- з) опишете как общността, групата или отделни лица са участвали в подготовката и изработването на документацията на настоящата кандидатура;

При участието на повече от една общност, група или лица, дайте информация за всички.

- и) посочете пълни данни за контакт с всяка организация на общността или с неин представител, както и с други неправителствени организации, които са се занимавали с елементите на нематериалното културно наследство, чието опазване е в центъра на програмата, проекта или дейността:

Име на организацията:

Име и длъжност на човека за контакт:

Адрес:

Телефон:

Електронен адрес:

Други важни сведения:

За всяка отделна организация/институция, както и за всеки неин представител, изпишете исканите данни.

- й) опишете как според Вас програмата, проектът или дейността могат да служат като модел за опазване на нематериалното културно наследство:

При описанието посочете и отделни компоненти, методи или практики, които биха могли да бъдат заимствани от други общности и/или организации при опазване на собственото им наследство.

- к) посочете дали сте готови да сътрудничите при разпространението на най-добрите практики за опазване на нематериалното културно наследство, ако програмата, проектът или дейността бъдат избрани;

- л) посочете дали програмата, проектът или дейността съдържа резултати, които могат да бъдат оценявани като доказателство за успешността на добрата практика.

Ако има, моля дайте конкретни примери.

3. Необходими документи за прилагане към формуляра:

- а) филм, подготвен специално за кандидатурата, представящ в пълнота актуалното състояние на дейността/ уменията (елемента). Филмът да бъде с времетраене от 5 до 10 минути и във формат MP4;

Филмът трябва да представя съдържателната част на кандидатурата, дадена в т. 2 на настоящия формуляр (например обхват, основни дейности, организатори, участници – носители и институции и др.). Тук посочете времетраенето на приложенния филм, както и заглавието, ако има такова.

- б) снимки на хартиен/електронен носител (до 15 броя);

Снимките трябва да показват актуалното състояние на програмата, проекта или дейността. Добре е да се приложат и снимки от минали години. Всяка снимка трябва да бъде

придружена от опис (какво изобразява, година на заснемане и др. възможно най-пълни данни). Тук посочете колко снимки прилагате.

- в) подкрепящо писмо от кмета на общината (при подаване на кандидатурата от повече населени места моля приложете писма от кметовете на съответните общини);

Писмото трябва да показва съгласие с подадената кандидатура и нейното съдържание. Тук изпишете от кого (име, длъжност, община) е/са писмото/писмата.

- г) писмо/а, доказващо съгласието с цялата документация по кандидатурата на общността, групата или отделните лица, чието нематериално културно наследство е обект на програмата, проекта или дейността;

От писмото/ата трябва да се разбира, че общността, групата или отделни лица, които са носители на нематериалното културно наследство, което е обект на програмата, проекта или дейността, са запознати с цялата документация на кандидатурата и са съгласни с нейното съдържание. Писмото/ата могат да бъдат подписани от различни представители, упълномощени от общността. Тук напишете името/имената и заемащата позиция на подписалите писмото/ата.

- д) писмо/а, разрешаващо разпространяването на документацията по кандидатурата с научна, образователна и популяризаторска цел;

От писмото трябва да се разбира, че всички заинтересовани лица и институции (подаващ/и кандидатурата, основен/и организатор/и, носител/и и др.) са съгласни цялата документация на кандидатурата да се разпространява и използва с научна, образователна и популяризаторска цел. Тук напишете името/ната на подписалите писмото/та.

- е) писмо/а, удостоверяващо готовността за сътрудничество при разпространението на най-добрите практики за опазване на нематериалното културно наследство, ако програмата, проектът или дейността бъдат избрани;

Писмото трябва да бъде подписано от всички заинтересовани лица и институции (подаващ/и кандидатурата, основен/и организатор/и, носител/и и др.). Тук напишете името/имената и заемащата позиция на подписалите писмото/ата.

- ж) типова декларация (индивидуална/колективна) за безвъзмездно предоставяне на авторски и сродни права за научни, образователни и популяризаторски цели (Приложение № 3, Приложение № 4).

Тук посочете коя точно декларация – Приложение № 3 или Приложение № 4, е попълнена, приложена и от кого. При повече от една, изпишете за всяка.

Пълната документация се предава на хартиен и електронен носител.

VI. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ТИПОВИЯ ФОРМУЛЯР НА КАНДИДАТУРА ЗА ТРИТЕ ЛИСТИ

Приложение № 1

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛСКИ ПРАВА (ИНДИВИДУАЛЕН ИЗПЪЛНИТЕЛ)

Долуподписаният/а

....., В
качеството си на изпълнител на

ДЕКЛАРИРАМ, ЧЕ

че предоставям безвъзмездно на Министерството на културата и на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей изпълнителските си права за използване с научни, образователни и популяризаторски цели по всички предвидени от закона начини.

Дата:.....

Приложение № 2

**ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛСКИ ПРАВА
(ГРУПОВ ИЗПЪЛНИТЕЛ)**

Долуподписаните:

№	Име и фамилия	Роля	Подпис
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

* При повече носители добавете нови редове

в качеството си на участници в група

.....
 , при.....,
 изпълняваща

ДЕКЛАРИРАМЕ, ЧЕ

предоставяме безвъзмездно на Министерството на културата и на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей изпълнителските си права за използване с научни, образователни и популяризаторски цели по всички предвидени от закона начини.

Дата:.....

Приложение № 3

**ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА АВТОРСКИ И СРОДНИ ПРАВА
(ИНДИВИДУАЛЕН АВТОР)**

Долуподписаният/а

....., В
качеството си на автор на

ДЕКЛАРИРАМ, ЧЕ

предоставям безвъзмездно на Министерството на културата и на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей своите авторски и сродни права за използване с научни, образователни и популяризаторски цели по всички предвидени от закона начини.

Дата:.....

Приложение № 4

**ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА АВТОРСКИ И СРОДНИ ПРАВА
(АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ)**

Долуподписаните:

№	Име и фамилия	Роля	Подпис
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

в качеството си на участници в авторски колектив на

.....

.....

ДЕКЛАРИРАМЕ, ЧЕ

предоставяме безвъзмездно на Министерството на културата и на Националния център за нематериално културно наследство при Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей своите авторски и сродни права за използване с научни, образователни и популяризаторски цели по всички предвидени от закона начини.

Дата:.....